

Suurköökide sisseseade

Sisseseade	☞ töö- ja pesulauad,
hulka	☞apid,
kuuluvad...	☞sahtlid,
	☞ erinevad riulid.

Sisseseade on tihedalt seotud seadmetega ning selle mõõdud kinnitatakse alles siis, kui on teada täpsed seadmete mõõdud.

See tähendab, et iga toitlustusettevõtte tootmisruumide mööbel koosneb teatud hulgast standardmõõtudes köögimööbli moodulitest ning teatud osas on võimalik tellida vajadustele vastavate mõõtudega sisseseadet.

Valides ja paigutades õigesti sisseseade mooduleid saadakse iga töökoha lähedale sobivad panipaigad tööriistadele ning tööpind tooraine töötlemisele.

Kuna sisseseade osa köögi seadmete ja sisustuse hankekuludest moodustab ligi 1/3, vahel isegi 1/2, siis on oluline, et sisustus oleks kõrge kvaliteetne ja hoolega valitud.

Kasutatavad materjalid

Tavalisim sisustuselementide valmistamiseks kasutatav materjal on **roostevaba teras**.

Terasplaadi paksus kõigub vastavalt detailelemendi kasutusotstarbele. Harilikult on terasplaadi paksuseks 1-1,2 mm.

Terasplaadi all võib olla teras- või niiskuskindlast puidust tugisõrestik, mis vähendab ka metallpindade kokkupuutel tekkivat müra.

Sisustuse jalad on nelinurkse läbilõikega teras- või alumiiniumtorud, mille külge on kerge kinnitada riuleid ja muid lahtiseid detaile. Jalgadel on tavaliselt 30-80 mm-ne reguleerimisvahemik, tänu millele saab muuta sisustuse kõrgust põrandapinnast vastavalt seadmetele, töötajale ja põranda kaldele.

Puidust sisustuselemendid on lamineeritud.

Küpsetamistöodel kasutatavate laudade tööpinnad on kas

kasepuust (tihe) või marmorist. Selliste laudade jalad on terasest või alumiiniumist.

Puust sisustuselemendid imavad niiskust, nii et neid ei tasuks paigutada nõudepesuruumidesse või toiduvalmistamisruumide lähedusse. Sobivad sellised kohad nagu

- ☞ kuumutus- ja väljastusköögid,
- ☞ söögisaal ja kabinetid,
- ☞ väljastusliinid,
- ☞ kuivainelaod.

Detailide mõõdud

Standardiseeritud mõõtudega seadmed ja sisustus on võimalik paigutada üheks tervikuks, liiniks. Tööturvalisus on paremini tagatud, kui sisustuses ei ole eenduvaid osi, millede otsa võib kergesti tormata.

Seadmete ja sisustuse paigutust mõjutavad töötajate pikkus ja tööetapi kordumissagedus.

Seadmed ja töövahendid paigutatakse selliselt, et nad oleks töötaja käeulatuses ja kergesti haaratavad.

Tihti kasutatavad esemed ja tegevused arvestatakse põrandapinnast 40-140 cm kõrgusele ja raskemad esemed ja tegevused töötaja vöökoha kõrgusele.

Pidevaid kurnavaid tõstmisliigutusi õlajoonest kõrgemale püütakse vältida.

Detaillelemendid

Sisustuse planeeringu põhialuseks on baasdetailidest koosnevad komplektid. Ühendades erinevaid osi saadakse iga kord vajalik hulk kapi-, sahtlite- ja riiulipinda.

Uuemates baasdetailides on karkassisse tehtud augukesed detailide lihtsamaks ümberpaigutamiseks. See teeb võimalikuks hiljem ette tulevad praktilisest tööelust tingitud ja vajalikud muudatused. Näiteks võib vaja minna muuta sahtlid kapiks.

Valida olevad detailelemendid on järgmised:

- ☞ erisuurused kraanikausid (sügavus, pikkus, laius ning

katteplaat);

- ☞ töölauad (pikkus, sügavus, pritsmekaitse, servade paine);
- ☞ sahtlid tarvikute ja väikeste töövahendite jaoks;
- ☞ sahtlid GN-nõude jaoks;
- ☞ kapid;
- ☞ siinid GN-nõudele;
- ☞ restid ja tasapinnad töölaudade alla;
- ☞ lõikelaudade kuivatusrestid/hoidjad;
- ☞ käterätikute- ja töövahenditeelemendid;
- ☞ seinariiulid (reguleeritavus, tasapindsed- ja sõrestikriiulid);
- ☞ iseseisvalt seisvad riulid so põrandariiulid.

Köögi töölaudade standardkõrgus on seisva töö korral 900 mm ja istuva töö korral 700 mm.

Väikeseadmete paigutus

Väikeseadmed, nagu näiteks kohviautomaadid, viilutajad jms, paigutatakse tavalisele töölaua kõrgusele. Suurtel lauamudelitel on tihtipeale olemas madalam alusraam, mille abil seade saadakse sobivale töökõrgusele.

Kasutamise hõlbustamiseks juurviljalõikurid ja suured kohviautomaadid paigutatakse tavalisest madalamale, 700 mm kõrgusele lauale.

Laudade laius

Laudade laius vaheldub vastavalt kasutusotstarbele 620 mm-st 1000 mm-ni. Standardlaua laius on 700 mm. Mõõtusid mõjutavad laua kõrval ja peal olevate seadmete mõõdud. Kitsamaid laudu kasutatakse töölaudadena ja laiemaid laudu seadmete kõrval abipindadena ja nõudepesuruumis.

Laudade pikkus

Laudade ja riulite pikkus (laius töötegija vaatevinklist) ei ole standardne vaid määratakse vastavalt köögi mõõtudele. Standartmõõtmelisi laudu on saadaval eelkõige nõudepesuruumide sisustuseks. Näiteks nõudepesumasina paketti kuuluvad peale pesumasina ka vastavamõõtmelised

eelpesu- ja sorteerimistöötasapinnad.

Sisustuselemendid kinnitatakse seinale või põrandale külge juhul, kui nendega on ühendatud elektrijuhtmed või veevoolikud.

Teised sisustuselemendid jäetakse lahtiselt.

Puhastamine

Sisustuselementide puhastamine ja kasutamine muutub lihtsamaks, kui nende moodulid on lukustatavatel ratastel. Siis võib neid koristamise ajaks ühest paigast teise lükata.

Seinale ääres olevatele laudadele soovitatakse pritsmekaitset. See tõkestab ka asjade pudenemist üle laua tagumise serva põrandale ning samas säästetakse seinu üleliigsete "lopsakate" eest.

Sisustuse jalgade ühendustorud ja tugikarkass peaks olema nii kõrgel, et selle alt oleks lihtne põrandat pesta. Töölaudade alumisteks riiuliteks sobivad täisplaatriiulid, kuna põrandat pestes võib pesuvesi pritsida riiulil olevatele nõudele ja töövahenditele (seda siis läbi sõrestikulise riiuliplaadi). Nõudepesuruumidesse soovitatakse sõrestikulisi riiuliplaate, et vesi võimalikult kiiresti neilt ära valguks.

Kraanikausid

Töölaudades olevate kraanikausside suurus sõltub töökoha suurusest ja tähtsusest.

Sisustuse valmistajatel on 6-8 erinevat standardkraanikaussi suurust.

Kraanikausse vajatakse juurvilja eeltöötluse ja katlapesu juures - suured kraanikausid.

Küpsetusseadmete juures on piisav väiksem, millel oleks piisavalt suure kasutusulatus segisti suuremate nõude tarvis.

Kõige väiksemaid kraanikausse vajatakse kätepesuks.

Kraanikausside juurde kuuluvad tavaliselt sõelad, kuulsegistid ning veesulgemiskraan (torustiku juures).

Riiulid

Seinariiulid peaksid olema reguleeritavad, nii et riiuliplaatide vahekõrgust saaks soovi korral muuta.

Toiduvalmistamisruumides saab riiulilt ja restidelt töövahendeid

mugavamini kätte kui kappidest, ning sisustuselementide puhastamine ei unune nii lihtsalt kui suletud kappide ja sahtlite puhastamine.

**Sisseseade
viimistlus**

Sisustuselemendid valitakse selliselt, et tavalisi köögis kasutatavaid kärusid ja prüginoosid saaks hoida näiteks töölaudade all.

Sisustuse juures on oluline hoolikas valmistaja poolne viimistlus, et teravad, poleerimata ääred ja nurgad ei põhjustaks tööõnnetusi ning säästaks puhastamisvaeva.